

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 7.

Tilleggsspørsmålnr.

Emne: Skav

Oppskr. av: Hans Vidnes.

(adresse): Fiskåbygd.

Fylke: Hordaland og Fensdal

Herad: Vangsvu.

Bygdelag: Fylkefjorden

Gard: Vidnes

G.nr. 24 Br.nr. 6.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Ikkje kjent no.
2. Skav, beit og brom er kjende ord, men ikkje fellebarn.
3. skave - skava (i utelate) - skava (eller og skov? substantiv: ei skave, ei gryte) - skava.
4. Ja, ikkje så lite, men bruket var avgrensa grunna lite rogn. Ein rekunar det som "nyttefor", "dryggjingsfor", "sparefor", med sparte ein på høyet. Mest brukt under høyløys.
5. Det er rogn, anna tre lite nyttar, fordi dyra nyttar det likar det ikkje.
6. Nei. 7. Nei. 8. Helst ikkje best. Dei fekk det når karane hadde tid å smide (skave), eller under farknipe, når ein laut. altså helst om vinteren eller våren. Dei fekk skavel for seg sjølv, ofte kasta også i båsane mellom dei andre måla.

9/ Rogneskar' gav feit og god mjölk
og friske kyr. Det gav ikkje
usmak på mjölka.

10. Når karane "hadde slikt
å gjera", om vinteren, drog
dei stad hogge rogn. Elles
brukte ein å skave rogn
som var opphogd til ved,
får ein hivde han inn i
vedhuset. Det var eit kvelds-
selearbeid. Det var vanleg
då å ha skavet ned i eit
dryffletrog (som var i stadig
bruk på garden, utom dryff-
tinga), og lode veden opp
att ved ørnen til bonning.
Kestved av rogn vart alltid
mest skava fyrst.

11. Ukjent. 12. Ukjent. 13. Ukjent.

14. Når ein hadde tid og når
ein ville ha kveldselearbeid.

15. Om kveldane tok dei den
opphogde rognen inn i stova.
Ho var arbeidsrom, opphalds-
rom, kokerom og soverom.

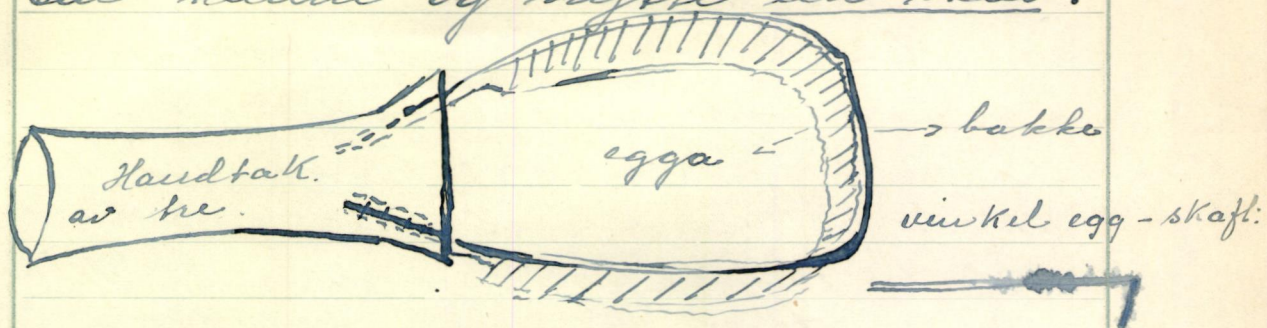
Om dagane kunne ein og sitje
i eldhuset med arbeidet.

Det hadde jammest ein eller
to "gangar", utoverbygg på frå-
limbra (mass-stora) der ein
lagre ved.

16. Vanleg å sitje smide
og smykke med ein folkkniv.

På lange ikkje opphogde
kjespar brukte ein bandekniv

Ein kunne og nytte ein skav:

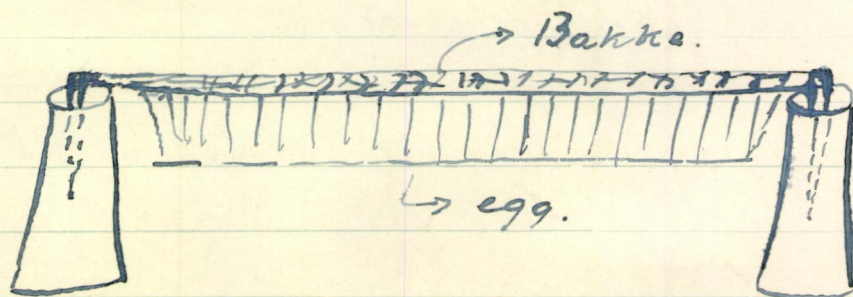
Bøjelue var laga av ein
bukt gå, sluttend.

Égga drog ein med om lag
45° halling mot baken. Denne
reiskapen kunne ein og nytte
til anna bruk f. d. å skave
ut bukjerald.

17. Lonn sagt ovanfor. Kjeppen
heldt ein med vinstre handa.
Skaven drog ein mot høgre
handa. Med bandekniv laust
ein ha noko å leggje stavren
på f. d. ein sagstol, eller ein
kulle reise han allåt ein
vegg. Skavhel ukjent.

19. Så sat ein helst på stavren
og drog bandekniv mot seg.

Bandekniv:

Både skav og bandekniv kan
dragast berre ein veg.

6.4/ 4.
21. Skav. Ikkje noko sers ord om dei små bitane.

22. Helst summe kjeppar. Tre-
stommar og noko tyukke kjeppar
har så hard og tyukk bark
at dyra vandt et haw.

23. Ordet „kjevle“ tyder no det
reiskaputs ein bakar flatbröd
og lefser med. For ca 40 år
sidan brukte dei å „kjevle“
kvea med så dei ikkje skulle
få syge mjölka av mora om
natta: „kjevlet“ var ein liten
rund kjepp, lagd inn i kjeften
på dyret, bunde med ⁱ snøre-
bukt allom ögren, som eit
slags beiksl. Ukjent brukt one
stik ved.

24. Havn varb lödd opp
med ornen eller gruva, og brukt
etter kvart.

25. Den siste gongen eg såg
noko skave, var i ca 1945.

Det er samtider slutt no.

Kanskje gamle kallar nyttar
^{rognen?} barken av og til nno.

Tilleggsliste: 4. Dei skov berre så
langt dei hadde rogn. Her var
for lite skog her på desse kantar
til at ein kunne rekne noko
sers med det. 5. Sjå teikninga.

7. Bygdene her var meislå
skoglause for ei 60-70 år sidan.

Difor ukjent. 8. Ukjent. 11. Ukjent?

Niv, eg har visst høyrst det brukt om ei
lunn, skarp helle, utan noko bestemt bruk.